

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет культури і мистецтв
ПВНЗ «Київський університет культури»
Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені Івана Карпенка-Карого
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Рівненський державний гуманітарний університет

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

26 березня 2026 р.

Київ 2026

УДК 130.2:7.072.2:378(082)

Редакційна колегія: **Бенюк Богдан Михайлович** – професор, народний артист України; **Бойко Людмила Павлівна** – кандидатка педагогічних наук, професорка; **Виткалов Сергій Володимирович** – доктор культурології, професор; **Годованюк Тетяна Леонідівна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Зузяк Тетяна Петрівна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Кириленко Катерина Михайлівна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Коломієць Алла Миколаївна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Кундеревиц Олена Вікторівна** – кандидатка філософських наук, доцентка; **Мартинюк Михайло Тадейович** – Дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор; **Пилипів Володимир Іванович** – кандидат історичних наук, професор; **Соловей Віктор Володимирович** – кандидат педагогічних наук, доцент; **Терешко Інна Григорівна** – кандидатка педагогічних наук, доцентка.

*Рекомендовано до видання в електронному вигляді
Вченою радою Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 11 від 11 березня 2026 р.)*

Філософія культурно-мистецької освіти : матеріали V Всеукр. наук. конф., м. Київ, 26 бер. 2026 р. Київ, 2026. 252 с.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність та оригінальність поданого тексту, за правильне цитування джерел та посилання на них, а також за інші відомості, що містяться в тезах. Тези публікуються в авторській редакції.

Роботи авторів, які не мають наукового ступеня (вченого звання), узгоджені та затверджені науковими керівниками.

Тези репрезентують погляди авторів тексту, які можуть не збігатися із позицією упорядників та редакторів.

© КНУКіМ, 2026

*З вірою у Перемогу України в російсько-українській війні
та вдячністю всім, хто стоїть на сторожі української
ідентичності та боронить Українську Державу!*

Мардарова І. К., Гуданич Н. М.	Формування національно-культурної ідентичності здобувачів освіти через особистісно-орієнтовані педагогічні практики	149
Міль С. В.	Інноваційні підходи до навчання дизайнерів: інтеграція скетчингу, цифрових екосистем та інструментів штучного інтелекту	153
Мозгальова Н. Г., Довгань В. В.	Філософо-психологічне обґрунтування виконавського досвіду вчителя музичного мистецтва	155
Москвічова Ю. О.	Культурно-мистецька освіта як простір формування ціннісного світогляду особистості	159
Новосадов Я. Г.	Гра в оркестровому колективі як складова професійної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва	163
Новосадова А. А.	Хореографічне мистецтво України крізь призму освітніх трансформацій першої третини ХХ століття	166
Олійник Г. С., Гордовська О. О.	Інноваційні вектори розвитку сучасної мистецької освіти	169
Парфенюк І. М.	Цифрові освітні платформи як новий формат педагогічної комунікації	171
Пашкевич М. Ю.	Емоційний інтелект у підготовці майбутніх івенторів	175

**Мардарова
Ірина Костянтинівна**

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри дошкільної педагогіки,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
ORCID: 0000-0001-8899-2830

**Гуданич
Наталія Миколаївна**

докторка філософії,
старша викладачка кафедри
дошкільної педагогіки,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
ORCID: 0000-0003-2421-8955

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ПЕДАГОГІЧНІ ПРАКТИКИ

Сучасний соціокультурний простір характеризується інтенсивними глобалізаційними та інформаційними процесами, які, з одного боку, сприяють відкритості й мобільності суспільств, а з іншого — створюють суттєві виклики для збереження унікальних культурних кодів націй, зумовлюючи тенденції до їх розмивання [6, 45–47]. Водночас у сучасному освітньому просторі простежується певне протиріччя: з одного боку, актуалізується суспільна потреба в цілеспрямованому формуванні національно-культурної ідентичності молодого покоління, з іншого — домінують світові педагогічні тенденції орієнтовані на індивідуалізацію освіти, розвиток критичного мислення та особистісного потенціалу здобувачів освіти. Традиційні знаннево-центровані та жорстко регламентовані підходи до виховання патріотизму нерідко виявляються малоефективними для молоді, яка соціалізується в умовах цифрового середовища, оскільки не завжди знаходять відгук у її особистісних цінностях, досвіді та мотиваційній сфері.

Проблема дослідження полягає в необхідності подолання означеного протиріччя шляхом поєднання завдань націєтворення з принципами особистісно-орієнтованої освіти, що уможливило трансформацію національно-культурної ідентичності з формальної сукупності засвоєних знань і нормативних приписів в усвідомлену внутрішню цінність особистості, яка формується в процесі діалогу, рефлексії та індивідуальної творчої діяльності [5, 28–31].

Національно-культурна ідентичність постає як динамічний багаторівневий феномен, що передбачає усвідомлення та емоційно-ціннісне прийняття належності до нації через інтерпретацію спільності історії, культури, мови, традицій, символів і соціально-політичного досвіду. В умовах сучасних викликів, зокрема збройної агресії, процес її формування відбувається не лише через позитивне осмислення національної спадщини, а й через консолідацію суспільства в протистоянні зовнішній загрозі та усвідомлення єдності історичної долі [4, 80–84].

Особистісно-орієнтовані педагогічні практики розглядаються як освітня парадигма та сукупність методик, спрямованих на визнання здобувача освіти активним суб'єктом пізнавальної діяльності. Вони ґрунтуються на принципах урахування індивідуального досвіду, когнітивних потреб, інтересів, емоційного стану та ціннісних орієнтацій особистості в освітньому процесі. Реалізація таких практик зумовлює зміну професійної ролі педагога — від транслятора знань до фасилітатора, який створює умови для самореалізації, критичної рефлексії та становлення професійної ментальності здобувачів освіти, зокрема й засобами сучасних мультимедійних та інтерактивних технологій [2, 326–329].

Формування національно-культурної ідентичності на засадах особистісно-орієнтованого підходу розглядається як трирівневий процес, у рамках якого знання поступово трансформуються в усвідомлені переконання через активну особистісну діяльність здобувача освіти [5, 28–31].

На когнітивному рівні формування національно-культурної ідентичності передбачає здобуття знань та розвиток усвідомлення значущості національної спадщини. Практичне втілення передбачає проектно-дослідницьку діяльність, наприклад, вивчення історії родини, мікрорайону чи міста, проведення ігрових симуляцій ключових історичних подій, аналіз автентичних джерел — архівних документів, мемуарів, преси, а також використання інтерактивних форматів з можливістю вибору тем для поглибленого вивчення [6, 45–47]. Такий підхід дозволяє студентам не лише засвоювати факти, а й формувати глибоке, конструктивне розуміння причинно-наслідкових зв'язків, багатоперспективності історії та ролі особистої і родинної історії у національному контексті. Основним завданням когнітивного рівня є побудова особистої когнітивної карти національного розвитку, яка слугує інструментом усвідомлення власної позиції та участі у формуванні національно-культурної ідентичності, сприяючи поєднанню індивідуального досвіду з колективною пам'яттю та соціокультурним контекстом [4, 80–84].

Емоційно-ціннісний рівень (переживання та оцінювання) формування національно-культурної ідентичності спрямований на переживання та осмислення цінностей, традицій і історичних подій. Практична реалізація включає діалогові форми – дискусії та дебати на основі етичних дилем минулого та сучасності, співпереживання через інтерпретацію художніх творів, музики та кіномистецтва, а також особисту рефлексію у формі есе, щоденників, віршів або мультимедійних презентацій [5, 34–37]. Акцент робиться на розвитку емпатії та історичної уяви, формуванні власної, рефлексивної оцінки подій і явищ, вихованні поваги до пам'яті та розмаїття думок. Саме на емоційно-ціннісному рівні відбувається інтерналізація цінностей, що є основою становлення усвідомленої ідентичності, здатної протистояти інформаційним викликам.

Діяльнісно-творчий рівень (участь та творення) передбачає активну участь у культурному та соціальному житті, перехід від пасивного сприйняття до творчої дії. Практики включають реалізацію соціальних та волонтерських проєктів культурно-громадянської спрямованості, цифрове та артистичне творення на основі культурної спадщини (створення підкастів, відеоблогів, інсталяцій, перформансів), участь у локальних ініціативах з відродження традицій та краєзнавчих експедиціях [6, 102–107]. Акцент полягає у тому, що здобувач освіти стає не просто «споживачем» культурного продукту, а активним творцем культурного простору та носієм традицій, що формує почуття особистої відповідальності за розвиток і захист національно-культурного середовища – ключового чинника консолідації суспільства в умовах сучасних викликів.

Ефективне формування національно-культурної ідентичності на засадах особистісно-орієнтованої парадигми потребує створення спеціального освітнього середовища, яке забезпечує умови для активної пізнавальної та творчої діяльності здобувачів освіти. Одним із ключових аспектів є демократичне та безпечне психологічне середовище, що передбачає підтримку атмосфери взаємоповаги, довіри та свободи для відкритого діалогу, висловлення різних точок зору та особистісного самовираження без ризику осуду, що стимулює розвиток критичного мислення та формування рефлексивної позиції студентів [5, 34–36].

Важливу роль відіграє міждисциплінарна інтеграція, яка дозволяє поєднати знання гуманітарних, мистецьких дисциплін навколо ключових тем національно-культурної ідентичності, таких як «ідентичність», «пам'ять», «спадщина» чи «стійкість». Такий підхід забезпечує всебічне та глибоке розкриття понять, одночасно сприяючи формуванню цілісного бачення

націєтворчих процесів [1, 112–115; 6, 45–47]. Не менш важливим є перехід педагога до ролі фасилітатора, який організовує дослідницьку, діалогову та творчу діяльність здобувачів освіти, створюючи умови для самостійного осмислення, оцінювання явищ та активного пошуку знань. Така трансформація педагогічної ролі сприяє становленню професійної ментальності та розвитку особистісної автономії студентів [2, 326–329].

Крім того, ефективність формування ідентичності підвищується через актуалізацію локального культурного контексту. Використання матеріалів краєзнавства, історії місцевості, діяльності культурних установ та усної історії дозволяє зробити національно-культурні цінності більш близькими та відчутними для студентів, створюючи персоналізований зв'язок між власним досвідом та національною спадщиною [6, 102–107]. Отже, поєднання психологічно безпечного середовища, міждисциплінарної інтеграції, нової ролі педагога та локальної актуалізації культурного контексту створює цілісне освітнє середовище, здатне ефективно сприяти становленню усвідомленої національно-культурної ідентичності у здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Дічек Н., Саух П., Загородня А. Філософсько-педагогічна думка України: аспекти ретроаналізу націєтворення : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2025. 311 с.
2. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Становлення професійної ментальності здобувачів освіти в освітньому процесі закладів вищої і фахової передвищої педагогічної освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія «Психологія», Серія «Педагогіка», Серія «Медицина»)*. 2024. №10 (44). С. 323–335. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-323-335](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-323-335)
3. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Особливості застосування мультимедійних технологій в процесі формування цифрової культури здобувачів вищої і фахової передвищої освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2024. Вип. 4 (56). С. 24–33. <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-3-56-24-33>
4. Поліщук Ю. Національна та громадянська ідентичності в Україні в умовах російсько-української війни: константи та зміни. *Політичні дослідження*. 2024. № 2 (8). С. 73–93. <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2024-2-4>
5. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
6. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти: монографія / В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, Н. П. Ярош та ін.; за заг. ред. В. П. Трощинського. Київ : НАДУ, 2018. 256 с.

Наукове видання

Матеріали V Всеукраїнської наукової конференції

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

м. Київ, 26 березня 2026 р.

Упорядник *Катерина Кириленко*

Технічна редакція *Вікторія Стратюк*

Дизайн *Катерина Кириленко, Вікторія Стратюк*

Верстка *Вікторія Стратюк*

Список використаних джерел оформлений відповідно до нормативних положень ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Тези були надіслані учасниками конференції в період від 15 грудня 2025 р. до 26 лютого 2026 р.

Текст збірника був перевірений на предмет плагіату та використання інструментів штучного інтелекту в системі Plag.